אין א גאליציאניש שטעדטעל

(מילדער אין איינדריקע.)

פערביי סעדער און פערוויטהטע שטיק לעך פעלד, פערביי איינגעהויקערטע שטיבלעך, גרינע שמעקענדיגע גערטנער, פערביי א מיהל, וואס שטעהט זיך אויף היהנערשע פיסלעך און רוישט מיט די נאכע גלאנצענדיגע רעדער, אונטער וועל־כע עס לויפט א שוימענדיג שמאל טייכ־לע, נעהן מיר אריין אין צענטע־ פונ'ם קליינעם שטעדטעלע.

די שטיינערנע הייזער שטעהען דא אזוי ענג איינס נעבען אנדערען, ווי זיי וואלטען זיך ווי די אלטע אבנע־לעבטע גבירים ביי די הענד געהאל־טען, כדי זיי זאלען ניט אומפאלען די לופט איז א שווערע, א שטיקענדע, די הויפען זענען שרעקליך אומריין.

די אידישע שוהל מיט די קליינע פענסטערלעך איז פול מיט מיסט, שטיי־נער און צעריסענע ספרים.

אין מארק, וועלכער איז בעדעקט מיט מיסט און שמוציגע שמאטעס, שטעהען קרעמלעך מיט לעדיגע פאלעצעס, דארט נעפינען זיך איינזרגע רינגען, פיש־קעס, קווערטלעך, אדער גאר א פאר אויס־געפרעסטע פערלאטעטעטע אלטע פלוידע־רען. מען פיהרט נאר ניט אריין, ניט ס'איז פארהאן סחורה, די סוחרים האט מען ארויסגעגעשיקט.

נעבען טראטואר, אויף דער ברוק, אויף א קלעצעל זיצט א חנ'עוודיגע, נאר שמארק פערטרויערטע אידישע טאכטער פאר איהר קראם. אין פענסטער פון דער קראם שטעהט א הילצערנער בענקעל מיט א צובראכענער פארעגטשע, און אויפ'ן בענקעל — אנ'אלט אבגעבליאקעוועט שאכטעל פאפיראסען, צוויי קעסטלעך שוועבעלעך, צוויי נאהלען און א שפילקע, וואס איז אריינגעשטעקט אין א שטי־קעל פאפיער.

פערביי דער קראם געהען הין און צוריק סאלדאטען, אפיציערען, סאניטארע קאזאקען, רוסיקעס, און דאס ווייבעל זיצט זיך אלץ מיט דעם חנ'עוודיג פער־טרויערטען פנים, מיט די גרויסע פער־צלעהרטע אויגען, און פאר איהר שטעהט די קראם, און פון דער קראם קוקען אויף איהר די זעלבע צוויי קעסטלעך שוועבע־לעך מיט'ן שאכטעל פאפיראסען די צוויי נאדלען מיט דער שפילקע, וואס איז איינגעשטעקט אין א פאפיער. אזוי פון אין דער פריה ביז אויף דער נאכט, ווען די נאסען יוערען ליידיג און נאר פאטרו־לען געהען ארום...

— זאל עס זיין אונזערע, צי אפשר זייערער?...

אלע פערריסען די קעפ ארויף. פון דעם הויכען, בלוען הימעל, וואו עס שווימען און טראגען זיך איינס איבערן אנדערען די ווייסע וואלקען־שעפעלעך, פאלט דער כאראקטערנער גערויש פון אן אעראפלאן. די סאלדאטען, קאזאקען און רוסינקעס שטעלען זיך אב און קוקען, קו־קען אהן אויפהער צום הימעל; נאר דאס אידישע ווייבעל זיצט ווי פריהער אונבעד־וועגליך.

פון אונטער א שפיץ דאך אויף א זילבער־ווייסען וואלקען שווימט ארויס מיט אונבעוועגליכע פליגענע א שווארצער פויגעל.

— און טאמער איז דאס ניט אונ־זערער און־ער ווט אראבווארפען?

דער „פויגעל", וואס לאזט זיך הע־רען, שווימט, איבער די נאס און פער־וואונדעט אונטער א צווייטען עק דאך. עס ווערט אויף פערשוואונדען דאס גע־רויש פון זיין מאטאר. אלע געהען אוועק. ווי־וואוהין עס דארף, נאר דאס אידי־שע ווייבעל זיצט אויף איהר ארט

מיר געהען אריין אין דער גמינע. אונז־בעגעגענט דער בורמיסטער, א רו־סין, נאר ער רעדט פוילישׁ, ווי עס פאסט פאר א פארשטעהער פון דער מאכט.

די גמינע איז עהנליך צו אונזער וואלאסט־פערוואלטונג. דער בורמיסטער —דאס איז דער זעלבער סטארשינא פון וואלאסט.

ער בויגט זיך פאר אונז אין דרייען, שמייכעלט־צו גוטמוטהיג און מאכט חנ־דלעך מיט די אויגען. ער גלעט זיך נאך מיט זיין ברייטער „דאלאניע" איבער די באקען, וואס זענען בעוואקסען מיט שטע־כעלקעס און ענטשולדיגט זיך פאר אונז מיט חניפה.

—פשעפראשאס, זשע נע יעסטעם אבנגאלואנע, אלע נעמא פריזיעראַ.

מיר זענען איהם מוחל מיט'ן גאנצען הארצען.

דאס, וואס ס'איז נישטא קיין פאריק־מאכער וועלכער זאל געווען אבראזירען דעם ה' בורמיסטער, נעהמט זיך דערפון, וואס זיינען ארויסגעשיקט געווארען פון מלחמה־ראיאן אין די מעהר ווייטערע צפון־שטעדטלעך, אלע אידען פון 8 ביז 80 יאהר. אין די גרעסטע צאהל בעלי־מלאכות, פאבריק־מאכערס, איזוואשטשי־קעס, אפטייקערס בעשטעהט פון אידען, אין שוין ניט „שטעכעלקעס", זעהן אויס ווי די קיין וואונדער, וואס די מענער לייט זענען אזוי בעוואקסען מיט „ריקא־בראזען", און מוזען זיך נעבעך ענטשול־דיגען פאר יעדען גערואירטען מענשען.

דערצו מוזען זיי נאך טרינקען און עסען פון ניט געוויסטע כלים, און טרא־גען קליידער נאך דער אלטער מאדע, ווייל נייע — איז נישטא ביי וועמען צו בע־שטעלען.

אונז איז אויסגעקומען צו קאנטרא־לירען די ריסטערס און בעטען איינינע ערקלעהרונגען.

— ביי אייך אין צעטעל געפינען זיך 35 אידישע פאמיליעס. קאן דען זיין, אז נאר די דאזיגע פאמיליעס נוטיגען זיך מען האט דאך ארויסגעשיקט אלע ברויט־געבער.

דער בורמיסטער האט איין אקסעל א ביסעל אונטערגעהויבען, דעם צווייטען אראבגעלאזט, איין אויג א ביסעלע פער־שמורעט, דאס צווייטע אין גאנצען צור־נעמאכט, דעם קאפ אויף א זייט געלענט, און צושפרייטענדיג די פינגער פון דער האנד, האט ער מיט א זיס שמייכעלע גע־זאגט:

— נא טאק, פאנע. א איד שטארבט פון הונגער, און א רוסין שטארבט פון הונגער, וועט דער רוסין טאקע זיך שטאר־בען פון הונגער, און דער איד וועט זיך וואַרפען אויף אלע זייטען און וועט טאקע געפינען עטליכע גראשען, — עטליכע גרא שען, אבער ער וועט זיי שוין געפינען.

מיר זיינען ארויס פון דער גמינע, האבען פערקירעוועט אין א אונטער־גע־סעל, וואו עס האט געעפושט די בלאטע, געוואלגערט זיך שמאטעס, שטרוי און גע־פנר'טע קעץ.

מיר זיינען אריין אין א קעלער־שטוב. דעם שמאלען קאריידאר מיט דער נידריגער סטעליע, וואס איז עהנליך אויף א אונטערערדישע נארע, איז שווער גע־ווען צו זעהן, וואס דארט געפינט זיך. די פיס האבען זיך געגליטשט איבער שטרוי וועלכע האט ארויסגעגעבען זעהר ניט קיין אנגענעהמע ריחות, און אויף די קליידער איז געפאלען א שני פון פעדע־רען. טיפער אביסעל אין דעם קאריידאר איז פאר אונז ארויסגעשיואומען א שוואר־כע שיין פון א לעמפעל, פון וועלכען ס'האט זיך געצויגען א דין שלענגעל פון שווארצען רויך. דורך א קליין פענסטע־רעל האט זיך אריינגעריסען א שוואכע שיין פון דרויסען.

ווען דאס אויג האט זיך אביסעל צו געוועהנט צו דער שיין, האבען מיר דער־זעהן פיעל קינדערעש הענדטלעך, פיסלעך און פלייצקעס. זיי האבען זיך געפאר־פעלט אויף דער ערד, אויף א ברייטע בעט צווישען שמאטעס, אין אלע ווינק־לען, מען האט געראפט שטעלען די פיס מיט גרויס פארזיכטיגקייט, אז מען זאל ניט ארויסטרעטען אויף א „קאראפווזיק".

נאר, א מאדנע אויסערגעוועהנליכען איינדרוק האט געמאכט דאס, וואס די דאזיגע וועווערקעס האבען זיך געש־פיעלט שווייגענדיגערהייד. עס האט גע־הערשט א מאדנע אנגעצוינענע שטילקייט, אז אויב עס האט זיך דערהערט א קוויט־שעקעל פון איינעם, האבען די עלטערע אנגעהויבען מאכען מיט די הענד און באלד איז ווידער שטיל געווארען.

איך האב מיך צוגעבויגען צו א קינד: אויף מיר האבען גלייכגילטיג גע־קוקט א פאר אלטע אויגען. ארומגעברעמט מיט פיעל קנייטשען, א גרין פנים.

— וויפיעל פאמיליעס זענען איהר דא? — האב איך געפרעגט ביי דער מוטער פון דעם קינד.

— זיעבען.

— מיט וואס האט זיך פערנומען אייער מאן?

— מיינער איז געווען א איזוואש־טשיק.

— מיינער א שליעסער.

—... א שניידער

—...א פאבריקמאכער

אלע זענען געווען גאנץ פערמעגליכע איצט זענען נאר שמאטעס זיי געבליבען. אלטע פרויען, אויסגעבלייכטע, אויסגע־מאטערטע, איינגעהויקערטע, מיט איינגע־שרומפענע באקען און ברוסטען, אויסגע־לאשענע אויגען, וואס זענען טיעף אין קאפ אריין, — זיצען זיי און זיפצען מיט א קרעכץ, וועלכע זיי אליין הערען שוין ניט. זיי וויינען ניט; די אויגען זענען אויסגעטריקענט, גלייכגילטיג קוקען זיי אויף אונז: צוליעב וואס איז מען געקומען? וואס דארפען די דאזיגע פרעמדע מענשען און די פרעמדע קליידער, וואס זיי טראגען? וואס נאך?

און מיר ארעגען אויס, מאכען קלאר די מאס פון דער צייט.

—פון וואס־זשע לעבט איהר?

און מיט דער זעלבער גלייכגילטיג־קייט, מיעד און ניט ווילענדיג, ענטפערען זיי.

— ווי נאט גיבט.

—פארט, מיט וואס?

— ווי עס לאזט זיך.

נאר צו וואס איז דאס אויספרעגען: אט זענען די קינדער מיט די געעלטערטע, צוקנייטשטע פנים'לאך..

ווען מען האט זיי אנגעהויבען אייג־שרייבען אין ר' רייסטערס און געזאגט, אז זיי זאלען קומען נאך "פויקעס", האט זיך אין דער קעלער שטוב אויפגעהויבען א טומעל, א געפילדער מיט א געשריי. ר' האבען געבעטען א איבעערגינג "פא־יאק", אנדערע האבען זיך צווישען זיך געשפארט, האבען געוויינט, גלייך עס וואלט זיך פלוצים איבערגעריסען די פער־בארגענע צוים פון דעם גרויסען יאוש.

אין א צווייטער קעלער שטוב — דאס זעלבע. עס רעשט איבער די גרויסע צאהל קינדער — בלויז קינדער און צוויי שען זיי זעהען זיך קוים אן די ווייבער.

— פון וואס לעבט איהר?

— פון דעם, וואס נאט גיבט.

איך האב זיך ניט־ווילענדיג דער־מאהנט אין דער קראם, וואס געפינט זיך אויף איין בענקעל, און אין דעם ווייבעל וואס זיצט דערנעבען מיט אזא גלייכגיל־טיגקייט פון פריה ביז נאכט.

אין איין ארט האט מען אונז גע־זאגט:

— ער איז געשטארבען.

— ווער?

— דער אלטער.

און א צווייטע האט צוגעגעבען:

—ער איז אלט־פינף און אכציג יאהר.

אין שטוב האט זיך געפיהלט דער ספעציפישער ריח פון א מת.

עמיגראציע נאך סענדע קלענער

אטאווא אויגוסט 14.

פון די ציפערען פון אימיגריישאן דע־פארטמענט, וואס זיינען יצעט פערעפענט ליכט געווארען, איז צו זעהען אז דיא איינוואנדערונג אין קענעדע איז שטארק געפאלען.

אנשטאט וואס אין די יאהרען 1912 און 13 האבען איינגעוואנדערט צו ארי־בער פיער הונדערט טויזענד, האבען אין 1914 בלויז איינגעוואנדערט 144,789, און פאר דעם יאהר 1915 וועט עס זיין נאך פיעל קלענער.

פאר די לעצטע 15 יאהר האבען אין קענעדע צוזאמען איינגעוואנדערט 3,050,811 מענשען.

בלויז א דריטעל פון דיזער צאהל זיינען בעשטאנען פון נים ענגליש־שפרע־כענדע, די איבריגע זיינען אלע געקומען פון ענגלאנד און די שטאאטען.

א אידישער טראסט

——(: :)——

אונזער אידישע נאס מענשעלט זיך ביסלאכווייז אויס, און אזוי ווי ביי גוים נעהט יעצט די סדרה טראסטס. מאכט מען אזעלכע אויף ביי אונז, מיט אן אמת אידישען ארטיקעל, ווי פיש אויף שבת.

אין שטאדט האבען זיך געפונען פיעל פיש־פערלער, וואס פלעגען צופיהרען פיש אין די הייזער, האט דאס אבער ניט גע־לוינט די גרויסע העכט די סטאר־קי־פערס און זיי האבען געמאכט יד אחת. זיי האבען זיך אראגאניזירט אין א בונד און אום יעדער איינער זאל האלטען וואס, האט מען איינגעלעגט צו 25 דאלאר, זיי האבען איבערגענומען דעם נאנצען קאנט־ראל פון די פיש וואס קומען אריין, און קומען פיש.

הירך אזא ארט גלויבט דער נייער טראסט, וועלען די ווייבער מוזען קומען אין סטאר אריין, און צאהלען וויפיעל מען וועט וועלען.

פרויען קאנען זיך ניט מתעסק זיין מיט'ן מת. ער וועט ניכער פערפוילט ווע־רען אין שטוב, נאר די פרויען וועלען איהם ניט מקבר זיין

אונזער צעטעל וואקס.

און דא זאגט מען אונז נאך:

— נעהט אין מושב־זקנים, דארט הערשט א שרעקליכער הונגער.

מיר געהען אין מושב־זקנים, און נאכדעם געהען מיר ווייטער פון שטוב צו שטוב, וועלכע זענען איבערפילט מיט קינדער.

און ווידער פערוואונדערונג, שרעק — צוליעב וואס זענען מיר צו זיי געקו־מען, און נאכדעם געשרייען, געפילדערען, געבעט און טרעהרען — טרעהרען, וואס שעפען זיך ניט אויס, כאטש די אויגען זענען שוין אויסגעטריקענט.

ס—יטש.

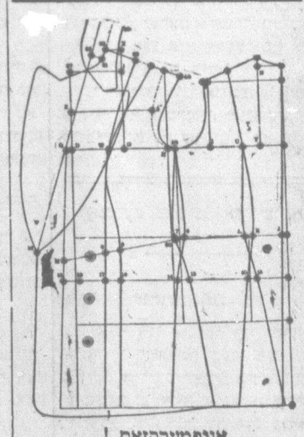

אויפמערקזאם!

ליידיס טיילארס, אפעריימארס און קאטטעלס, איהר האט איצט א גרויסע געלעגענהייט אין דער סקוהל פון ל. עדמונד 393 ספעדיינג עוועניו צו ווערען א פוירסט קלאס דעזיינער. פרייזען מעסיגע, צופרידענהייט גאראנ־טירט, אדער דאס געלד צוריק.

ל. עדמונד 393 ספעדיינג עוועניו

דיימאנדס

$1 $2 $3

זוכבענטליך.

איהר האט יעצט די געלעגענהייט צו האב־בען דעם פיינסטען דיימאנד אדער אנדערע דזשולעריי דורך דאס כרעדיט סיסטעם פון דזשייסאב מראדער. דיימאנדס ווי עס איז בעוואוסט ווערט אלע מאל מייערע־ און עס איז אן אינבעסטמענט.

מיר געטרייען יעדען ערליכען מענשען זא דאס איהר האט די געלעגענהייט צו קויפען ביי אונז דיימאנדס מיט דן ייכסטען אבזאהלונגען. ספעשעל דיסקאונט 10 פראצענט פאר קעש. דזשייק אב בראדערס 15 יאנג סטריט ארקייד.

חתן כלה

זאלען דאס נעהמען אין אכט!

מעררידזש לייסענס

קאן מען קריגען אין אפיס פון

„אידישען זשורנאל"

נאטיס!

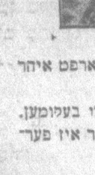

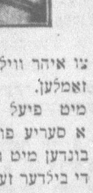

דיא יעניגע וואס וועלען דא נעהמען זייערע מעררידזש לייסענס וועלען קריגען געדרוקט א שעהנעם בעריכט פון זייער חתונה. פריי

בענוצט זיך מיט דיזע געלעגענהייט!

אדרעס פון דעם זשורנאל

67 עליזאבעטה סטריט 67

אידען פון דער גאנצער וועלט!

20

צו איהר ווילט בעקומען א פריין אדער ניט, די בילדער דארפט איהר זאמלען.

מיט פיעל שווערינקייטען איז אנגעקומען די בילדער צו בעזומען. א סעריע פון בילדער געזאמעלט אין פערשיערענע לענדער איז פער־בונדען מיט גרויסע אויסגאבען.

די בילדער זענען פאסיג פאר אן אלבום.

אז איהר וועט זיי אנקלייבען, וועט איהר האבען די שעהנסטע אידישע זאמלונג זאמעלט די בילדער, אין ביי א קליינער אנשטרענגונג, וועט איהר נאך אויך בעקומען א פריין.

זאמעלט די בילדער און בעקומט א פריין

מיר וועלען דרוקען ארום 100 בילדער וועגען אידישע טיפען פון אלע וועלט טהיילען.

די בילדער וועלען ערשיינען יעדען טאג א בילד, זיי וועלען ניט האבען קיין אונטערשריפטען אונטער זיך און די לעזער וועלען דארפען טרעפען, וועלכען אידישען טיפ, דאס בילד שטעלט פאר.

ווען אלע בילדער וועלען אבגעדרוקט ווערען, וועלען די לע־זער דארפען אריינשיקען זייערע בילדער, מיט די אנטערשריפ־טען, וועלכען אידישען טיפ, יעדעס בילד שטעלט פאר. פון די וואס וועלען אריינשיקען די ריכטיגע ענטפערס, וועלען 25 בע־קומען פרייזען א פראכטפאל געבונדענעם און אינטערעסאנטען בוך.

וויכטיגע נייעס פאר אלע אידען פון דער וועסט עגד.

די בעסטע ווייגען און ליקער

מיר זיינען אין דער רעכטער הארץ פון דער אידישער געגענד, 88 ישחר אין דיא ביזנעס און מיר האבען די בעסטע קענעדער און אימפארטירטע קאניאקען אונד ברענדיס צו די ביליגסטע פרייזען.

א ספעשעל דיסקאונט פאר חתונות, פארטיעס און זשווייטער.

מיר גאראנטירען פולע צופרידענהייט.

פערגעסט ניט אז דאס אלעס האט איהר

201 סענט פעטריק סטריט

א. פעטערסאן, פראפ. מעלעפאן קאלעדזש 84

"NATIONAL HERO SERIES" NO. 2

GARIBALDI—ITALIA'S GREAT PATRIOT

IN the cause of Personal and National Liberty this modern Rienzi of sunny Italy would have gladly laid down his life. It inspired him to deeds of immortal grandeur, of superb valor and of boundless suffenng. Garibaldi would not have legislative tyranny of any kind enter into his own private life any more than will our millions of liberty-loving Italian citizens. His flaming soul scorned any legislation which would prohibit ALL because ONE man out of thousands imbibes in gluttonous quantities. He knew that the light wines of Italy and the barley brews of Germany are beneficial to humanity.

Upon an old Germanic basis 57 years ago Anheuser-Busch, brewers of Budweiser, established their brand. The Constitution of the United States is the sole authority upon which they launched their business in America. Every day of these 57 years has been devoted to the brewing of an honest Barley-malt and Saazer Hop brew—the kind that spells Temperance throughout the world. Seven thousand, five hundred people are daily required to keep pace with the public demand for Budweiser. Its sales exceed any other beer by millions of bottles.

ANHEUSER-BUSCH · ST. LOUIS

Bottled only at the home plant.

R. H. Howard & Co.
Distributors Toronto

Budweiser
Means Moderation